

NÚCEM a študenti zo združenia Maturity pre maturantov si v máji sadli za spoločný stôl

Na pozvanie riaditeľky NÚCEM Romany Kanovskej sa 2. mája 2019 stretli študenti zo združenia Maturity pre maturantov so zamestnancami NÚCEM, ktorí sú zodpovední za maturitnú skúšku. Študentov zastupovala 4-členná delegácia maturantov z troch gymnázií na čele s Damiánom Diškancom z Gymnázia J. C. Hronského vo Vrútkach. Počas trojhodinového veľmi konštruktívneho stretnutia si obe strany vyjasnili najväčšie nezrovnalosti súvisiace s maturitným testom zo slovenčiny, dohodli sa na spoločných záveroch a dokonca aj na spolupráci pri budúcich maturitách. Na záver stretnutia sa študenti ospravedlnili R. Kanovskej za osobné útoky a ostrejšie vyjadrenia v médiách voči nej a NÚCEM ako inštitúcii.

Na májovom stretnutí v NÚCEM, ktoré sa nieslo vo veľmi konštruktívnom a názorovo otvorenom duchu, študenti zo združenia Maturity pre maturantov predniesli najväčšie výhrady k tohtoročným testovým úlohám zo slovenčiny z ich pohľadov, pýtali sa na správne riešenia a hodnotenie niektorých úloh. Študenti zo spomínaného združenia reagovali po ukončení maturitných testov v médiách kritickými vyjadreniami a protestnými vystúpeniami voči tohtoročnému testu zo slovenského jazyka a literatúry externej časti maturitnej skúšky a iniciovali petíciu medzi študentmi, učiteľmi a rodičmi. Na stretnutí so zamestnancami NÚCEM preto tlmočili niektoré z bodov petície, najmä v súvislosti so zverejnením kľúča správnych odpovedí, potrebou zapojiť väčší počet učiteľov z praxe do tvorby a recenzovania testov. Vyjadrili tiež obavy z anulovania úlohy v teste, čo podľa nich neprispieva k dôveryhodnosti testovania a NÚCEM ako inštitúcie. Ich najväčšie obavy súviseli so spravodlivosťou testovania, keďže na školách sa slovenčinu učia rôznym spôsobom a v rôznom rozsahu. Žiaci na SOŠ sú podľa nich zo slovenčiny pripravovaní menej kvalitne než žiaci na gymnáziách, preto odporúčajú pripraviť 2 úrovne testov, osobitne pre oba typy škôl.

Zamestnanci NÚCEM otvorene, profesionálne a odborne odpovedali na všetky otázky študentov. R. Kanovská im objasnila, aké zručnosti a kompetencie sa overujú v externom teste i to, že test štandardne obsahuje úlohy s rôznou úrovňou kognitívnej náročnosti. Tiež vysvetlila, že v každej z troch častí maturitnej skúšky (externej časti, písomnej forme internej časti a ústnej forme internej časti) sa hodnotia iné zručnosti a kompetencie a že každé hodnotenie je nezávisle uvedené na maturitnom vysvedčení. Na jej požiadavku, aby študenti odhadli, koľko času na hodinách literatúry reálne využívajú na analýzu literárnych textov, študent jednej zo škôl odpovedal, že asi 20 %, študentka druhej školy reagovala, že u nich je to takmer až 80 %. Študent z tretej školy povedal, že im učitelia hlavne diktujú poznámky o obsahoch diel a postavách. Všetci sa zhodli na tom, že v súčasnosti žiaci celkovo len minimálne čítajú literatúru (ak, tak najmä povinné diela) a využívajú predovšetkým internetové materiály ako, podľa nich, dostatočný zdroj poznatkov a informácií. V teste externej časti maturitnej skúšky je 64 úloh zameraných práve na obsahovú a významovú analýzu pôvodných textov a aj na čítanie s porozumením.

Zamestnanci NÚCEM ďalej maturantom opísali postup, ako vznikajú testy, ako sú do ich tvorby a recenzovania zapojení učitelia z praxe a aj odborníci na slovenský jazyk a literatúru. Priblížili im dôvody, pre ktoré nemôže byť kľúč správnych odpovedí zverejnený ihneď po ukončení testovania na školách. Tiež im vysvetlili, akým spôsobom sa kľúč k tohtoročnému testu finalizoval, keď po prvýkrát prebiehalo centrálné elektronické hodnotenie odpoved'ových hárkov. Pri finalizovaní kľúča NÚCEM spolupracoval s desiatimi predsedami predmetových maturitných komisií zo slovenského jazyka, ktorí kontrolovali objektívnosť centrálného vyhodnocovania. Pri sporných úlohách, ktoré pripomienkovali niektorí učitelia alebo študenti, zasadla validačná komisia expertov, ktorá odporučila anulovať jednu úlohu v teste pre jej nie úplne korektnú formuláciu. NÚCEM spolu s uverejnením kľúča správnych odpovedí zverejnil na webovej stránke aj mená a profily členov validačnej komisie. Všetky procesy, ktoré NÚCEM používa, vrátane vyhodnocovania testov a prípadného anulovania niektorých položiek, sú štandardne používané aj v zahraničí a aj pri medzinárodných testovaniach. Pri tvorbe testu sa postupuje vysoko odborne v súlade so štatistickými metódami, ale aj napriek tomu je možné, že na veľkej vzorke je niektorá úloha vnímaná ako problematická. Na základe odborného posúdenia validačnej komisie sa taká úloha anuluje spôsobom, ktorý nemá negatívny vplyv na výsledky žiakov. R. Kanovská zdôraznila, že testy netvorí a nevyhodnocujú úradníci od zeleného stola, ale vždy sú to učitelia slovenčiny zo stredných škôl a odborníci z vysokých škôl.

V nadväznosti na otázku spravodlivosti testovania R. Kanovská vysvetlila študentom, že v prenesenom význame je možné pod týmto pojmom rozumieť aj to, čo vyjadruje štatistický ukazovateľ, tzv. reliabilita (spoľahlivosť) testu. A tá má i v tohtoročnom teste zo slovenčiny vysokú hodnotu zodpovedajúcu požadovanej norme. Znamená to, že test spoľahlivo rozdelil žiakov do poradia od najlepšieho výkonu po najslabší. O tom sa mohli maturanti presvedčiť, keď dostali k nahliadnutiu grafy rozdelenia dosiahnutých úspešností žiakov v teste zo slovenčiny. Celkový graf rozdelenia sa približuje ideálnemu rozdeleniu podľa Gaussovej krivky, v prípade gymnázií je posunutý vpravo (vyššia priemerná úspešnosť) a v prípade SOŠ je zasa posunutý vľavo (nižšia priemerná úspešnosť). Študentom bolo ďalej vysvetlené, že okrem percentuálnej úspešnosti dostanú aj informáciu o tzv. percentile (poradí jednotlivca v celkovom rebríčku maturantov). I keď žiak nezíska 100 % úspešnosť v teste, ale dosiahne napr. 94 %, môže získať takmer stý percentil (99,99), a teda patriť k najúspešnejším maturantom v danom školskom roku. Študenti potvrdili, že pred stretnutím im boli tieto informácie nejasné, preto ocenili komplexnosť a zrozumiteľnosť vysvetlení zo strany NÚCEM. Zároveň navrhli, aby NÚCEM do budúcnosti pripravil vhodný informačný materiál (napr. videotutoriál) vo forme prístupnej študentom na prezentovanie dôležitých informácií o maturitnej skúške.

Na záver veľmi konštruktívneho stretnutia študenti potvrdili záujem spolupracovať na príprave videotutoriálu o maturitnej skúške pre budúcich maturantov. NÚCEM potvrdil, že má záujem skvalitniť prípravu budúcich maturitných testov napr. tým, že zapojí viac učiteľov z praxe do procesu recenzovania testov. Ďalej sa NÚCEM pokúsi pripraviť na základe analýzy úloh v teste zo slovenčiny sériu metodických seminárov pre učiteľov slovenčiny vo všetkých regiónoch Slovenska, kde budú pre učiteľov pripravené aktivity na rozvíjanie čítania

s porozumením, analýzu a interpretáciu textov. Riaditeľka NÚCEM tiež potvrdila, že bude spolu so Slovenskou asociáciou učiteľov slovenčiny iniciovať otvorenie diskusie o dvojúrovňovej maturitnej skúške zo slovenčiny.

Študenti na stretnutí ocenili otvorenosť, s akou im zamestnanci NÚCEM odpovedali na ich otázky a uviedli, že si výrazne poopravili ich pôvodne kritický postoj k práci NÚCEM. Na záver stretnutia sa študenti ospravedlnili Romane Kanovskej za osobné útoky a ich ostrejšie vyjadrenia voči nej aj NÚCEM. Pani Kanovská zasa poďakovala za cennú spätnú väzbu od študentov na tomto stretnutí a ocenila aj ich záujem o budúcu spoluprácu. Popriala im veľa úspechov v ústnej časti maturitnej skúšky a v ďalšom štúdiu na vysokej škole.